

Nr 98.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upplåtelse till statens centrala frökontrollanstalt och statens växtskyddsanstalt av vissa områden av kronoegendomen Bergshamra nr 1 i Stockholms län; given Stockholms slott den 5 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet.

Den 14 juni 1928 föreskrev Kungl. Maj:t, bland annat, att från kronoegendomen Bergshamra nr 1 i dåvarande Solna socken av Stockholms län skulle i enlighet med av 1928 års riksdag lämnat medgivande (prop. nr 251; r.skr. nr 331) upplåtas dels till statens centrala frökontrollanstalt en ungefärlig markareal av omkring 10 hektar, att av anstalten innehavas tills vidare, dels ock till institutet för husdjursförädling en ungefärlig markareal av omkring 14 hektar avgiftsfritt under en tid av tio år, räknat från den 14 mars 1929.

Sedan institutet för husdjursförädling anmält sig vilja av nämnda till institutet upplåtna område frånträda viss del, medgav Kungl. Maj:t den 26 juli 1935, i enlighet med av 1935 års riksdag lämnat medgivande (prop. nr 136; r.skr. nr 177), att nämnda del finge för tiden 14 mars 1935—14 mars 1944 avgiftsfritt upplåtas till statens centrala frökontrollanstalt under villkor, bland annat, att anstalten icke skulle äga träffa avtal om utarrendering av mark, som omfattades av upplåtelsen, för längre tid än ett år för varje gång. Sagda del motsvarade å en av vice kommissionslantmätaren Konrad Jansson år 1908 över Bergshamra upprättad karta ägofigurerna nr 449, 450, 456, 580, 581 c, 583, 585, 590—598 och 610 samt delar av ägofigurerna nr 439, 446, 448 a, 451, 481, 581 b, 586, 599, 601 och 609.

Genom beslut den 17 mars 1939 medgav Kungl. Maj:t vidare, i enlighet med av 1939 års lagtima riksdag lämnat medgivande (prop. nr 52; r.skr. nr 86), att av ifrågavarande kronoegendom finge för tiden 14 mars 1939—14 mars 1944 till statens växtskyddsanstalt avgiftsfritt upplåtas *dels* återstoden av förenämnda till institutet för husdjursförädling upplåtna område, motsvarande å omförmälda karta ägofigurerna nr 448 b, 486—489, 522—524, 526 a, 526 b, 527—537 och 539 ävensom delar av ägofigurerna nr 448 a, 490 och 525 samt å kartan betecknad med litt. A, *dels* ock ett område av den genom förenämnda beslut den 26 juli 1935 till statens centrala frökontrollanstalt upplåtna ägofiguren nr 583, å sagda karta betecknad med litt. B.

Slutligen må nämnas, att Kungl. Maj:t den 20 maj 1938 medgivit, att av arrendelotten Tivoli under kronoegendomen Bergshamra nr 1 finge, i enlighet med av 1938 års riksdag lämnat medgivande (statsverkspropositionen, kapitalbudgeten: bil. 8, punkt 2; r.skr. nr 236), till statens växtskyddsanstalt för tiden till den 14 mars 1944 avgiftsfritt upplåtas ett intill anstalten beläget område, benämnt Nedre Karlsro.

Med utlåtande den 30 november 1942 har lantbruksstyrelsen överlämnat en framställning från *styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt*, vari anstaltsstyrelsen hemställt, att den i Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1935 medgivna markupplåtelsen måtte utsträckas att i likhet med upplåtelsen av år 1928 gälla tills vidare samt att anstalten måtte erhålla rätt att på de villkor, anstaltsstyrelsen funne erforderliga, utarrendera ifrågavarande mark på fem år varje gång. Som skäl för framställningen har bland annat anförts, att anstalten, så länge den vore förlagd till Bergshamra, nödvändigtvis vore i behov av alla tillgängliga arealer för sina omfattande kontrollodlingar. Anstaltsstyrelsen har vidare framhållit, att den alltsedan den 14 mars 1935 utarrenderat hela egendomen på ett år i sänder under villkor att arrendatorn för kontrollodlingar upplåte alla arealer, som anstalten för varje år önskade disponera. Nu gällande villkor att viss del av egendomen endast finge utarrenderas på så kort tid som ett år varje gång vore för såväl frökontrollanstalten som arrendatorn ofördelaktigt. Dels måste nämligen anstalten åtnöja sig med lägre arrendeavgift och dels kunde arrendatorn icke åtaga sig några grundförbättringar till följd av den osäkerhet, som en så kort arrende-

tid måste innebära. Då under åren 1941 och 1942 på grund av riksdagens beslut nya ekonomibyggnader blivit uppförda på egendomen och alltså häri-genom åtgärder vidtagits för att egendomen under en längre tid framåt skulle stå till frökontrollanstaltens disposition, syntes det styrelsen vara av stor vikt, att arrendetiden utsträcktes till att omfatta fem år, med förmåns-rätt för arrendatorn till nytt arrendeavtal på villkor, som anstaltens styrelse bestämde.

Lantbruksstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Ämbetsverket vitsordar frökontrollanstaltens behov av de arealer av ifrå-gavarande egendom, vilka för närvarande äro upplåtna till anstalten. Någon minskning av detta behov torde icke vara att förvänta inom överskådlig tid. Även sådana delar av berörda arealer, för vilka upplåtelsen till anstalten avser tiden 14 mars 1935—14 mars 1944, synas därför böra upplåtas åt anstalten tills vidare. Begränsning av den tid, för vilken arrendeavtal rö-rande sistnämnda egendomsdelar varje gång högst må avslutas, torde vidare — med hänsyn till vad härutinnan gäller beträffande övriga till anstalten upplåtna egendomsdelar — enligt lantbruksstyrelsens mening icke böra fö-reskrivas. I allt fall bör sådan tid avse minst fem år.

I särskilda skrivelser den 30 december 1942 och den 20 januari 1943 har *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* hemställt om vidtagande av åtgärder för förlängning av de genom förenämnda beslut den 20 maj 1938 och den 17 mars 1939 verkställda upplåtelseerna till växtskyddsanstalten av vissa områden av kronoegendomen Bergshamra nr 1.

Över anstaltsstyrelsernas framställningar har domänstyrelsen den 22 janu-ari 1943 avgivit infortrade utlåtanden, vid vilka fogats yttranden från do-mänintendenten i Stockholms läns norra distrikt ävensom kopia av en av distriktslantmätaren S. Hallberg åren 1938—1940 upprättad karta över den inom dåvarande Solna socken belägna delen av kronoegendomen Bergs-hamra nr 1. Vidare har riksräkenskapsverket yttrat sig i ärendet den 23 februari 1943.

Domänintendenten har ej haft något att erinra mot anstaltsstyrelsernas förslag.

Domänstyrelsen har yttrat följande.

Å den vid styrelsens utlåtande fogade kartkopian motsvaras *dels* det om-råde, som upplåts till frökontrollanstalten genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 juni 1928, av ägofigurerna nr 33—40, av 41 och 42, *dels ock* det område, som upplåts till frökontrollanstalten genom beslutet den 26 juli 1935 och fortfa-rande nyttjas av anstalten, av ägofigurerna nr 12—14, 16—18 och 43—47. Arealen av de till frökontrollanstalten upplåtna områdena, vilka å kartkopian angivits med röd streckning, utgör cirka 20 hektar.

De till växtskyddsanstalten enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 maj 1938 och den 17 mars 1939 upplåtna områdena motsvaras å samma karta av ägofigu-rerna nr 15, 28 (Nedre Karlsro), 29—31 och 48—50. Enligt den till kartan hörande beskrivningen innehålla områdena, vilka å kartkopian angivits med blå streckning, en sammanlagd areal av 4.3870 hektar.

Förslag till stadsplan har numera enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1933 upprättats av länsarkitektkontoret i samråd med byggnadsstyrelsen för de norra och östra delarna av ifrågavarande kronoegendom. De mellersta

och södra, vid Brunnsviken belägna delarna, omfattande bland annat de till frökontrollanstalten och växtskyddsanstalten upplåtna områdena, ha därvid tills vidare reserverats för statliga ändamål. På grund härav anser sig domänstyrelsen icke ha något att erinra emot en upplåtelse av områdena tills vidare på sätt anstalterna hemställt. Ej heller torde något vara att erinra mot att frökontrollanstalten — under förutsättning att det för densamma avsedda området icke erfordras för annat mera angeläget statligt behov, varom styrelsen för närvarande icke äger kännedom — medgives träffa avtal om utarrendering av mark, som omfattas av upplåtelsen, under fem år för varje gång. Upplåtelseerna synas böra ske på sätt och under de villkor, som föreskrivits beträffande ett flertal under de senare åren för statliga ändamål gjorda markupplåtelser från kronoegendomar. Områdena böra sålunda — i motsats till vad nu är förhållandet — i enlighet med uttalanden i propositionen nr 158/1939 redovisas å domänfonden, som bör tillgodoföras ersättning för upplåtelseerna genom särskilt å vederbörande huvudtitel anvisat ersättningsanslag.

Riksräkenskapsverket har anfört följande.

I samband med att beslut meddelas om att de med framställningarna från statens växtskyddsanstalt och statens centrala frökontrollanstalt avsedda områdena av kronoegendomen Bergshamra skola tills vidare disponeras av växtskyddsanstalten respektive frökontrollanstalten torde i anslutning till vad domänstyrelsen föreslagit även böra föreskrivas, att samtliga till nämnda egendom hörande markområden, som disponeras av angivna två anstalter, skola från och med budgetåret 1943/44 bokföras å domänfonden jämlikt de av 1939 års riksdag godkända grunderna för redovisning å domänfonden av vissa för speciella uppgifter disponerade egendomar m. m. Härvid bör jämväl angivas det värde, varmed områdena i fråga skola upptagas å domänfonden. Den utredning, som erfordras för fastställandet av detta värde, torde böra verkställas genom domänstyrelsens försorg.

Av från byggnadsstyrelsen införskaffad utredning framgår, att å byggnadsstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden finnes upptaget ett markvärde av 100,000 kronor för statens centrala frökontrollanstalt samt att detta värde avser en del av de markområden, som enligt domänstyrelsens förslag skulle redovisas å domänfonden. Allmänna fastighetsfonden bör följaktligen vid bifall till domänstyrelsens förslag nedskrivs med angivna belopp.

Övergången till den nu förordade redovisningen av de till kronoegendomen Bergshamra hörande markområden, som disponeras av växtskyddsanstalten och frökontrollanstalten, förutsätter att medel till ersättning för dispositionsrätten till dessa områden anvisas av riksdagen under anslaget å nionde huvudtiteln till ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.

*Departements-
chefen.*

Jag har icke något att erinra mot att den år 1935 till statens centrala frökontrollanstalt upplåtna och av anstalten fortfarande disponerade delen av kronoegendomen Bergshamra nr 1 från och med den 14 mars 1944 ånyo upplåtes till anstalten. I överensstämmelse med vad som gäller beträffande det år 1928 till anstalten upplåtna markområdet bör även nu ifrågavarande del av egendomen, vilken i areal innehåller cirka 10 hektar, upplåtas att av anstalten innehavas tills vidare. Hinder torde härvid icke böra möta för anstalten att träffa avtal om utarrendering av mark, som omfattas av upplåtelsen, under högst fem år för varje gång.

Ej heller synes mig anledning till erinran förefinnas mot att de av statens växtskyddsanstalt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 maj 1938 och den 17 mars 1939 disponerade områdena av ifrågavarande kronoegendom ånyo upplåtas till anstalten från och med den 14 mars 1944. Jämväl förevarande upplåtelser böra fastställas att gälla tills vidare.

Närmare bestämmelser för de av mig i det föregående tillstyrkta upplåtelse-erna torde i sinom tid få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad angår frågan om ändrad redovisningsform för de av frökontrollanstalten och växtskyddsanstalten disponerade områdena torde denna lämpligen böra lösas i samband med den utredning rörande redovisningsformen för viss kronoegendom, som pågår inom riksräkenskapsverket.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att omförmälda av statens centrala frökontrollanstalt och statens växtskyddsanstalt disponerade områden av krono-egendomen Bergshamra nr 1 i Stockholms län må tills vidare, räknat från och med den 14 mars 1944, avgiftsfritt och på de villkor i övrigt som Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva upplåtas till frökontrollanstalten och växtskydds-anstalten.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.
